

KHÁNG SINH TRONG NHIỄM KHUẨN Ổ BỤNG

Ths.BS. Phạm Minh Hải
BV ĐHYD TPHCM

Nội dung

1. Nhiễm khuẩn ổ bụng
2. **Chiến lược** sử dụng kháng sinh ***theo kinh nghiệm***: nk ổ bụng
 1. Theo vi sinh: 24 – 48h sau
 2. Liệu pháp xuống thang: tăng đề kháng kháng sinh
 3. Theo kinh nghiệm:
 1. Không thống nhất
 2. Không có bằng chứng khoa học

→ ***rút từ nhiều nghiên cứu : chiến lược (guidelines)***

Nhiễm khuẩn ổ bụng

Pieracci FM chia thành 2 loại (2007):

1. Nhiễm khuẩn ổ bụng không biến chứng:

- Nhiễm khuẩn ở 1 cơ quan trong ổ bụng và
- Chưa nhiễm khuẩn phúc mạc

2. Nhiễm khuẩn ổ bụng có biến chứng:

- Một cơ quan và
- Viêm phúc mạc khu trú hoặc toàn thể

Nhiễm khuẩn ổ bụng

Viêm ruột thừa cấp

Nhiễm khuẩn ổ bụng có hay không có biến chứng ?

Viêm đường mật cấp

Nhiễm khuẩn ổ bụng có hay không có biến chứng ?

Nhiễm khuẩn ổ bụng

Nhiễm khuẩn hệ mật: xếp 1 loại riêng

1. Hàng rào mật – máu, mật – bạch huyết lỏng lẻo → vk vào máu dễ, ra ngoài khoảng cửa
2. Vk gây nhiễm khuẩn (nk) hệ mật khác với vk gây nk các cơ quan khác trong ổ bụng:
 1. **Chủng, loại**
 2. **Đặc tính**
3. Diễn biến lâm sàng: khó tiên đoán trước → thái độ xử trí có sự khác biệt
4. Sự khuếch tán kháng sinh vào dịch mật

Nhiễm khuẩn ổ bụng

Các bước tiếp cận

1. Hệ mật hay ngoài hệ mật

Tokyo guidelines 2013: hướng dẫn “chẩn đoán, phân độ nặng và điều trị”

2. Nk ổ bụng ngoài hệ mật: có hay không có biến chứng

Nhiễm khuẩn ổ bụng

1. Không biến chứng: tùy từng bệnh

1. Phẫu thuật + kháng sinh dự phòng **HOẶC**
2. Kháng sinh điều trị

2. Có biến chứng:

1. Phẫu thuật **VÀ**
2. Kháng sinh điều trị

Nhiễm khuẩn ổ bụng

Các bước tiếp cận

1. Hệ mật hay ngoài hệ mật ?

2. Nk ổ bụng ngoài hệ mật: có hay không có biến chứng ?

→ chiến lược: phẫu thuật hay nội khoa (kháng sinh) ?

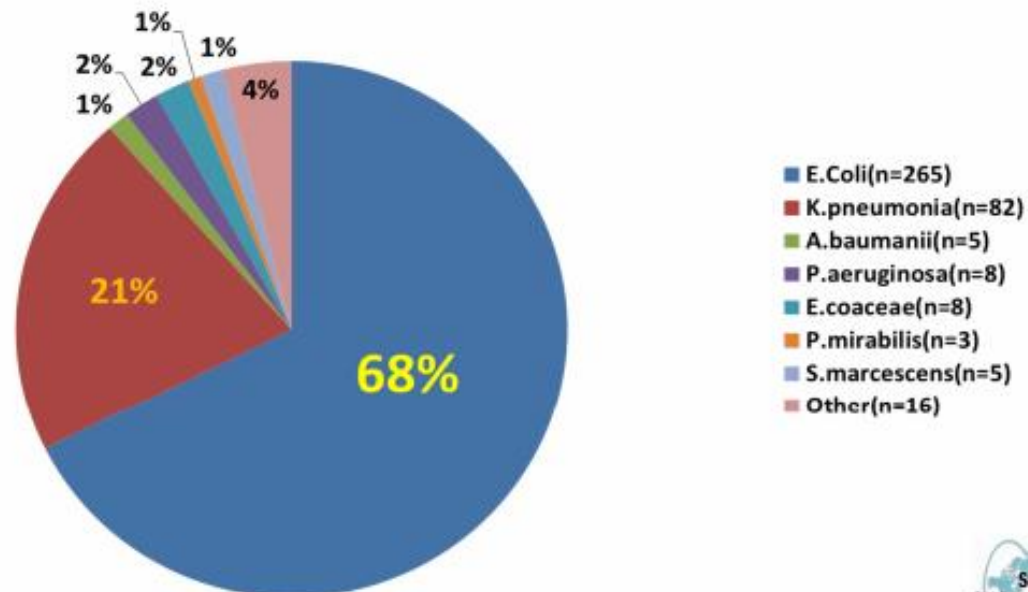
Lựa chọn kháng sinh gì ? Có cơ sở lựa chọn ks ?

3. Tác nhân gây nhiễm khuẩn ổ bụng ?

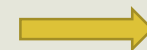
Tác nhân gây nhiễm khuẩn ổ bụng

SMART Study: Distribution of Pathogens All Site, Vietnam, 2013

- Nhiễm khuẩn ổ bụng (IAIs) n= 392
E.Coli và *K.pneumonia* là 2 tác nhân quan trọng trong IAIs

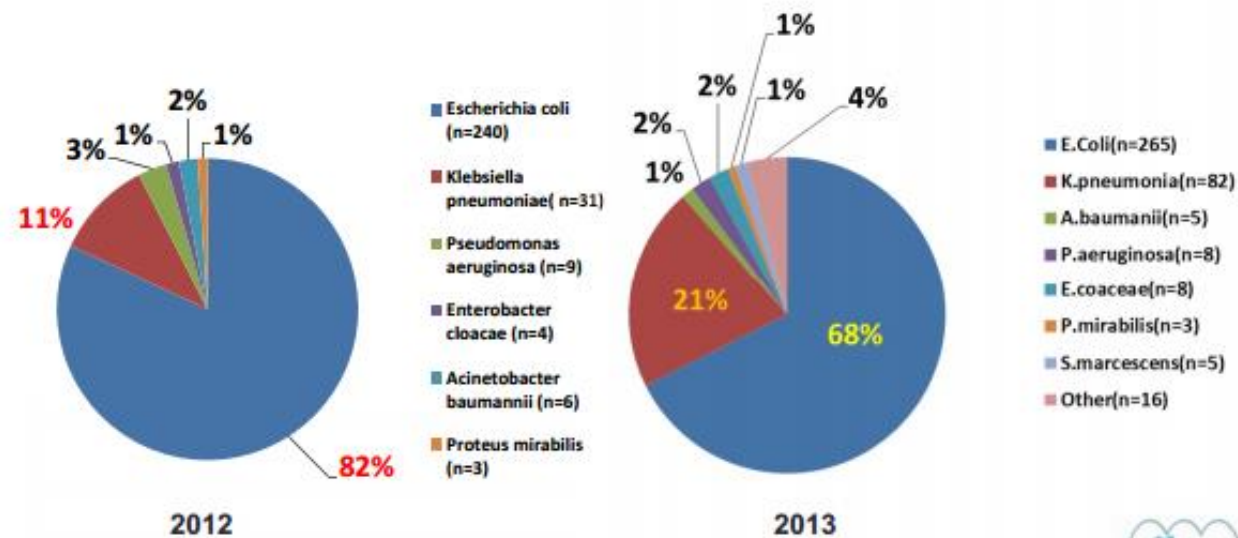
Bạch Mai, Việt Đức, Chợ Rẫy, Bình Dân

Tác nhân gây nhiễm khuẩn ổ bụng

SMART Study: Distribution of Pathogens All Site, Vietnam, 2012-2013 IAls only

➤ Tác nhân gây NKOB qua các năm 2012-2013:
E.coli và *K.pneumonia* vẫn là 2 tác nhân quan trọng trong NKOB

Bạch Mai, Việt Đức, Chợ Rẫy, Bình Dân

Tác nhân nhiễm khuẩn ổ bụng

1. Cộng đồng:

1. E. coli
2. Klebsiella Pneumonia

2. Bệnh viện:

1. E.coli
2. Klebsiella pneumonia
3. Pseudomonas Aeruginosa
4. Acinetobacter baumannii

Tác nhân nhiễm khuẩn ổ bụng

1. E.coli:

Tiết ESBL

2. Klebsiella Pneumonia

Tiết ESBL

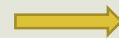
Tiết carbapenemase (ở bv)

3. Pseudomonas và Acinetobacter:

khuyh hướng đa kháng kháng sinh

Kháng carbapenem (Imipenem, Meropenem): 20%

→ cần xác định: nhiễm khuẩn cộng đồng hay bv ?

ESBL

ESBL :

- Extended spectrum beta lactamase
 - Kháng các kháng sinh họ betalactam:
 - Gồm nhiều nhóm kháng sinh
 - Không phải kháng tất cả (phổ rộng)
 - Kháng chéo các kháng sinh nhóm: aminoglycosides, fluoroquinolones
- có thể kháng hầu hết các nhóm kháng sinh thường dùng

Kháng sinh họ beta lac tam

- Nhóm Penicilin: Amoxiciclin, Penicillin, Piperacilin, Ticarcilin
- Nhóm Cephalosporin: Ceftazidim, ceftriaxone
- Nhóm Carbapenem: Ertapenem, Imipenem, Meropenem, Doripenem
- Nhóm Monobactam: Aztreonam
- Các chất ức chế beta lactamase: sulbactam, tazobactam

Tỉ lệ vi khuẩn tiết ESBL

Theo Jones SL., Top Med Int Health 2006 và

Theo Võ Thị Chi Mai, Y học TP HCM 2009 và 2010

E.coli và Klebsiella tiết ESBL

1. Cộng đồng:

35 – 50 %

2. Bệnh viện

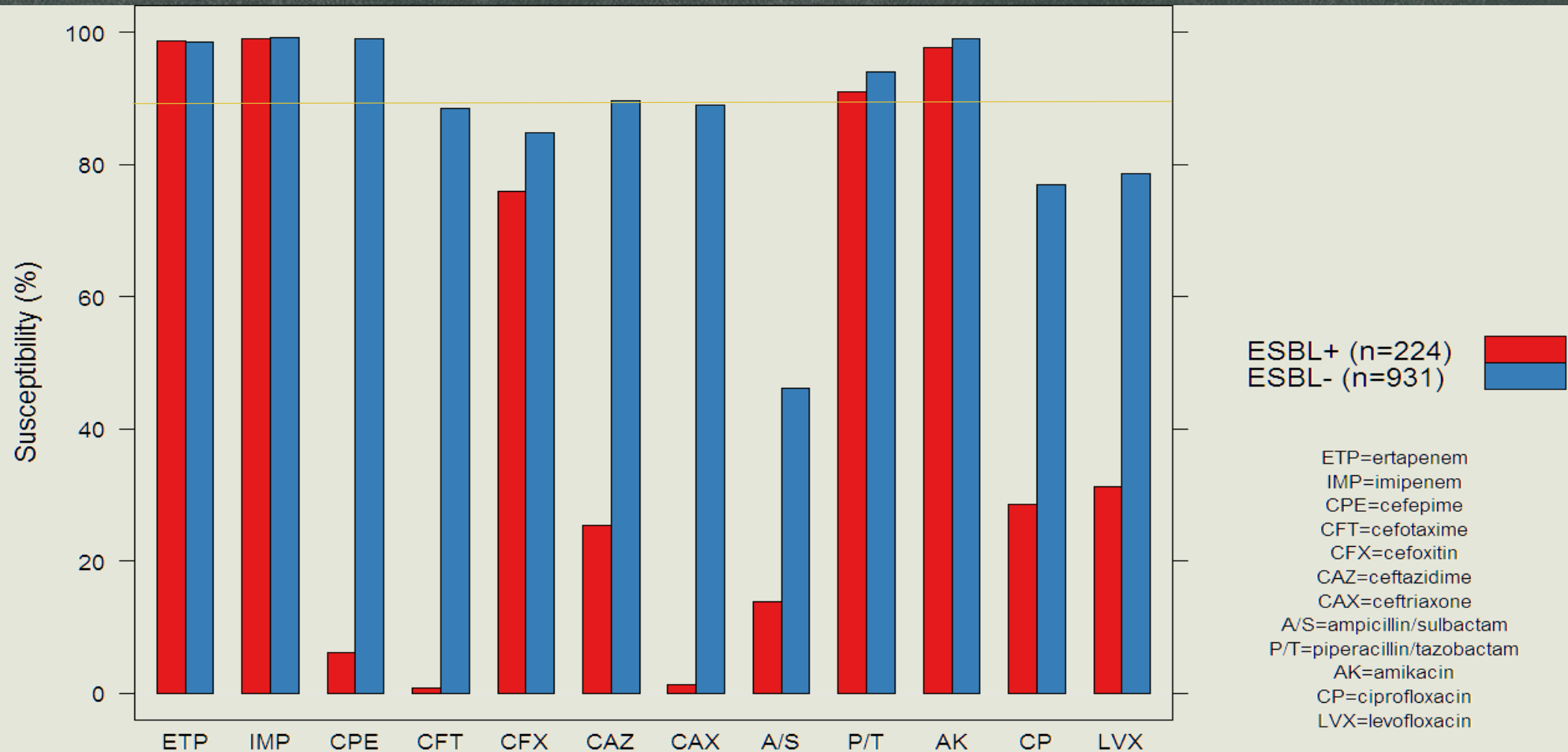
➤ 60%

→ cần xác định: nguy cơ tiết ESBL cao hay thấp

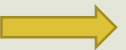
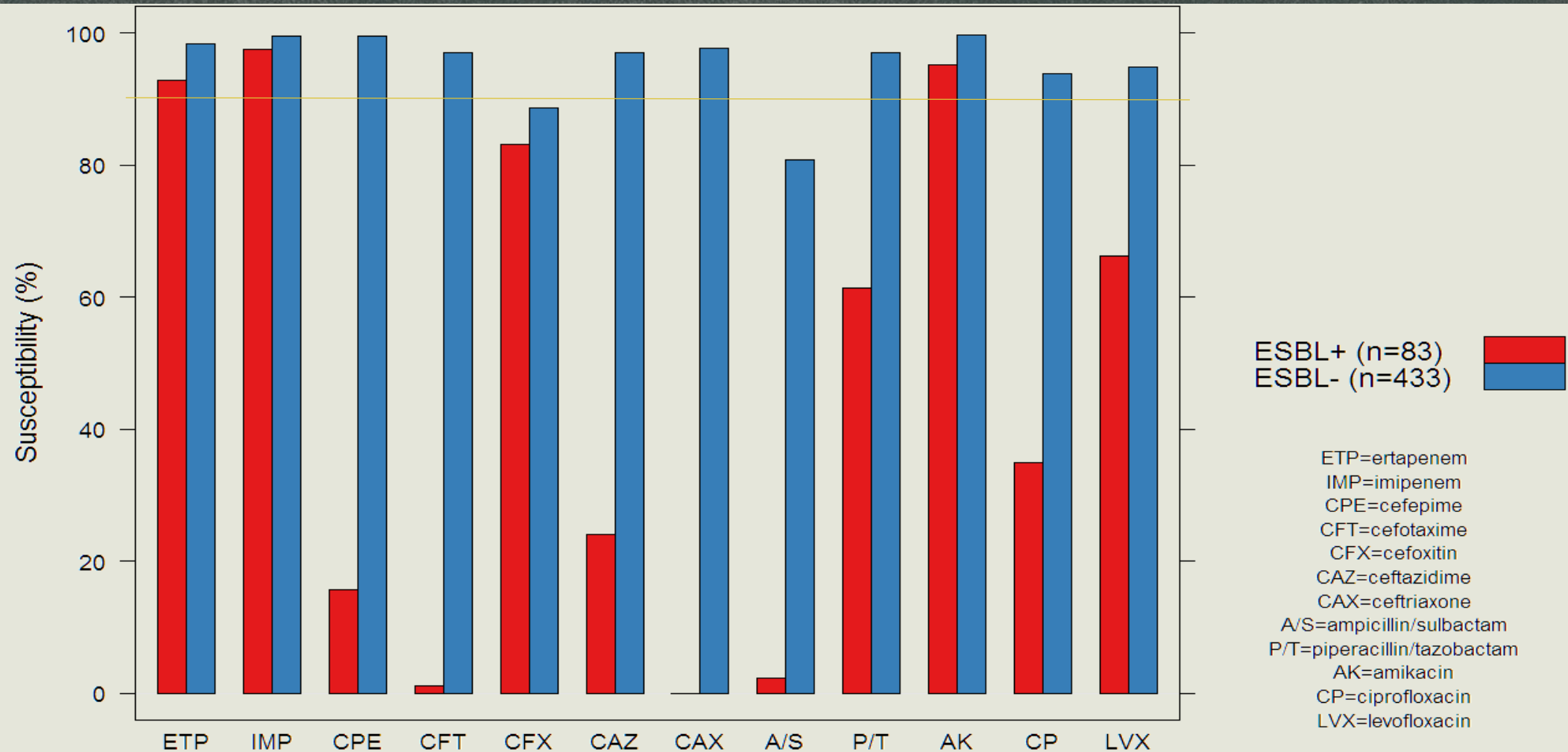

SMART Study: Susceptibility of Escherichia coli by ESBL

All Sites, Asia-Pacific, 2010 (IAls only)

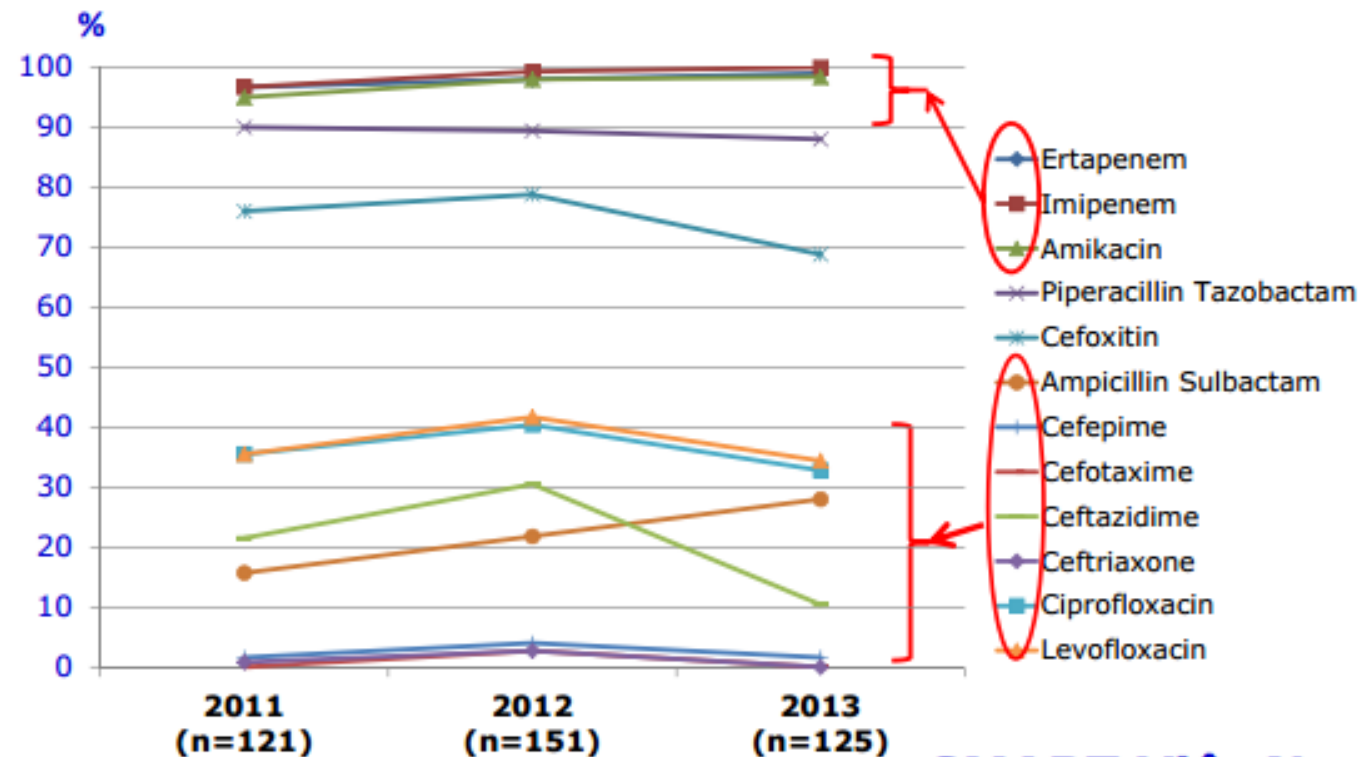

SMART Study: Susceptibility of *Klebsiella pneumoniae* by ESBL All Sites, Asia-Pacific, 2010 (IAIs only)

Kháng sinh - ESBL

Xu hướng nhạy cảm kháng sinh *E. coli* ESBL [+] phân lập từ IAI

SMART Việt Nam

Đặc tính vi khuẩn – kháng sinh

- Biết được:

- Dịch tễ vi khuẩn: loại gì

- Vai trò ESBL

→ lựa chọn ks như thế nào ?

Kháng sinh – ESBL

- Nhận xét

▪ Bất kể ESBL:	được sử dụng:	Ertapenem, Imipenem, Amikacin
▪ ESBL (-):	được sử dụng	Cephalosporin 3 hoặc FQ
▪ ESBL (+):	không được sử dụng:	Cephalosporin 3 hoặc FQ

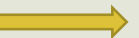
- Câu hỏi:

BN mới nhập viện (chưa biết có tiết ESBL hay không):

1. Dùng Imipenem hoặc Ertapenem trước?
2. Dùng Amikacin trước ?
3. Dùng C3 hoặc FQ trước, đánh giá hiệu quả sau, được không?

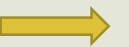
Nghiên cứu từ các ICU tại Đức 2001-2008

3GC-resistant <i>Escherichia coli</i> (18,425)	1.2	1.8	2.9	3.8	3.7	5.1	11.1	10.5	< 0.001 (+)
Ciprofloxacin-resistant <i>Escherichia coli</i> (16,184)	8.3	11.9	14.1	16.5	18.2	16.4	20.9	24.2	< 0.001 (+)
3GC-resistant <i>Klebsiella pneumoniae</i> (7,457)	3.8	12.2	5.9	6.5	6.5	6.5	10.4	15.1	< 0.007 (+)

Nghiên cứu từ các ICU tại Đức 2001-2008

Imipenem-resistant <i>Acinetobacter baumannii</i> (2,014)	1.1	0.7	1.0	2.5	6.3	20.3	9.7	4.5	0.002 (+)
Imipenem-resistant <i>Klebsiella pneumoniae</i> (5,732)	0.4	0.2	0.3	0.3	0.0	0.3	0.4	1.1	NA

Lautenbach, Clin Infect Dis 2001

Yếu tố nguy cơ	Nhóm bệnh	Nhóm chứng	Nguy cơ tiết ESBL		
	(n = 33)	(n = 66)	OR	95% C.I	P
Tổng số ks	2.58	0.65	2.47	1.5 – 3.9	< 0.001
Th.g sd ks	21.7 ngày	3.4 ngày	1.12	1.0 – 1.1	< 0.001
Ceftazidime	24.2	1.5	16	2 – 127.9	0.01
Aminoglycoside	27.3	4.6	20.6	2.6 – 159.6	0.01

Antimicrobial agents and chemotherapy 2007

Clinical feature	MDR <i>P. aeruginosa</i> (<i>n</i> = 122)	No MDR <i>P. aeruginosa</i> (<i>n</i> = 229)	<i>P</i> value
Prior antibiotic exposure			
Carbapenem, ≥ 3 days ^b	33 (27.0)	31 (13.4)	0.002
Fluoroquinolone, ≥ 4 days ^b	33 (27.0)	30 (13.0)	0.001
Aminoglycoside, ≥ 5 days ^b	39 (32.0)	36 (15.9)	<0.001
Cefepime, ≥ 9 days ^b	19 (15.6)	11 (4.8)	0.001
Piperacillin-tazobactam, ≥ 12 days ^b	41 (33.6)	37 (16.9)	<0.001

Lựa chọn kháng sinh

- Làm thế nào để lựa chọn đúng?
- Phân nguy cơ nhiễm khuẩn ổ bụng theo tiêu chí:
 - Có ESBL hay không
 - Có Pseudomonas hay Acinetobacter không?

Phân nhóm nguy cơ nhiễm khuẩn ổ bụng

Tài liệu tham khảo:

1. Tiêu chuẩn phân loại của Dr Yehuda Camelli
<http://www.invanz.co.il/secure/resources/article-archive/article.htm>
2. AMMI CANADA guidelines: Can J infec Dis Med volume 19 issue 1: 19 – 53
3. IDSA guidelines: Am J Respir Crit Care Med 2005
4. Colodner R.: Risk factors for the development of extended-spectrum beta-lactamase-producing bacteria in nonhospitalized patients. [Eur J Clin Microbiol Infect Dis.](#) 2004 Mar;23(3):163-7. Epub 2004 Feb 19.
5. WSES 2013

Phân nhóm nguy cơ nhiễm khuẩn ổ bụng

CAI	Chưa điều trị ở cơ sở nào Chưa dùng kháng sinh Không kèm bệnh lý mạn tính <60t	Ít nguy cơ VK đa kháng như ESBL, MRSA, AB, PSA, năm xâm lấn
HCAI	Có điều trị ở một cơ sở y tế Có dùng kháng sinh trước Có kèm bệnh lý mạn tính ≥60t	Nguy cơ nhiễm ESBL, MRSA Ít nguy cơ AB, PSA, năm xâm lấn
HAI	Nằm viện ≥5 ngày/ICU±t.thuật xâm lấn Gần đây dùng KS, thậm chí nhiều KS Có bệnh lý: xơ nang/cấu trúc phổi/giảm bạch cầu trung tính/AIDS/giảm MD	Nguy cơ ESKAPE, năm xâm lấn

Lựa chọn kháng sinh

CAI	Ít ESBL Ít Pseudomonas Ít Acinetobacter	Amox/clavulinate + Metronidazol hoặc Ciprofloxacin + Metronidazol <i>Hạn chế: C3 và Aminoglycosides</i>
HCAI	Ít ESBL Ít Pseudomonas Ít Acinetobacter	Ertapenem
HAI	ESKAPE	Imipenem Meropenem

KẾT LUẬN

Nhiễm khuẩn ổ bụng:

1. Hệ mật hay ngoài hệ mật: *dùng Tokyo guidelines 2013*
2. Có biến chứng hay không biến chứng: *chiến lược điều trị*
 1. Kháng sinh
 2. Phẫu thuật + ks dự phòng
 3. Phẫu thuật + ks điều trị
3. Phân loại nguy cơ nhiễm khuẩn: *lựa chọn kháng sinh*

CHÂN THÀNH CẢM ƠN

